

JAN BENEŠ

(1934—1977)

Dne 4. oktobra 1977 je umrl Jan Beneš, ki smo ga mnogi lani v Jugoslaviji osebno spoznali, z njim diskutirali in ga vzljubili, ko je študiral v Beogradu z izpopolnjevalno štipendijo in nato kratko prepotoval državo. Njegovo delo bi se usmerilo, sodeč po doslej predloženih delih, na rimsko vojaško in politično zgodovino na Balkanu. Zapustil je zaključen rokopis *Exercitus Romanus in Moesia atque in Dacia*, ki parcialno predlaga to tematiko. Delo razpada na dve polovici, prva obsega zgodovino legij, druga zgodovino avksiliarnih enot. Druga polovica monografije je v tisku pri brnski univerzi, usoda prve še ni zagotovljena. Na označeno tematiko pa je objavil tudi nekaj krajših predel. Jan Beneš je bil vesten in skrben raziskovalec, ki študijsko zbrano in analizirano gradivo ni zgolj skušal v sintezah predložiti, ampak je vedno želel — in to imamo za bistveno — to gradivo opazovati in proučevati v organizmu dežel, iz katerih je zraslo. Z raznih strani mu je bilo omogočeno, da si je ogledal Severno Pričrnomorje, Bolgarijo, Ukrajino, Romunijo, Madžarsko in Jugoslavijo. To so bili dejansko študijski ogledi, ki so ga usposabljali za pisanje bodoče sinteze o rimski vojaški in politični zgodovini balkanskih provinc rimskega imperija. Usoda tega ni naklonila ne njemu ne nam, ki smo si to želeli.

Seveda ni to bilo edino delo Jana Beneša. Vkljub kratkemu življenju ima njegova bibliografija okrog osemdeset enot.

Rojen je bil 1. junija 1934 v mestecu Jihlava, kjer je doštudiral klasično gimnazijo, se 1953. vpisal na brnsko univerzo, kjer je izbral klasično filologijo in zgodovino, kar je pozneje dopolnil z arheologijo. Po študiju je delal v vrsti manjših muzejev na Moravskem (Hranice, Litovel, Olomouc), šel med leti 1961—1964 na univerzi v Olomoucu pridobil naziv *candidatus scientiarum* z delom *Rímské vojenské jednotky v Dolním Podunají* ter na univerzi v Brnu naziv doktorja znanosti. Med leti 1964 in 1966 je poučeval na osnovni šoli v kraju Ujezd u Uničova na severnem Moravskem. Leta 1966 pa po konkursu dosegel mesto asistenta (pozneje docenta) na katedri za kulturo starega veka univerze v Brnu, kjer je do smrti predaval in bil med slušatelji priljubljen zaradi doslednosti, močnega značaja in visoke ravni predavanj.

Med njegovimi deli, ki so nastala postopoma od 1960 dalje, je treba posebej omeniti popis antičnodobnih spomenikov na Moravskem, ki do njega ni

obstajal in čigar rokopis hrani Narodni muzej v Pragi, dalje je treba omeniti vrsto prikazov in ocen tudi del jugoslovanskih piscev, veliko število gesel in zemljevidov za »Malo enciklopedijo arheologije«, ki jo pripravlja profesor B. Novotny za objavo pri Slovaški akademiji znanosti. Izčrpna in podrobna bibliografija njegovih del bo razvidna v prihodnjem letniku glasila Listy Filologické, sestavil jo je L. Vidman. V naslednjem navajam zgolj najrelevantnejše iz njegovih študij o Balkanu v antiki.

Die römischen Auxiliärformationen im unteren Donauraum, *Sborník prací filosofické fakulty brněnské university*, E 15 (1970) 159—210.

Bracares (Bracari) im römischen Heer an der unteren Donau, *Listy filologické* 93 (1970) 239—245.

Nekolik poznámek k dislokaci římských auxilií v Dolním Podunají, *Sborník prací filosofické fakulty brněnské university*, E 17 (1972) 154—158.

Zwei Glossen zur Geschichte der römischen Legionen im unteren Donauraum, *ibidem*, E 18—19 (1973—1974 [1976]) 241—246.

Misliti, da smo se z Janom Benešem, s katerim smo mnogi imeli strokovne in pismene kontakte že prej, še pred letom in pol pogovarjali, načrtovali in se veselili osebnega stika, da ga poslej več ne bo k nam, da je kljub mladosti in vkljub nedokončanim načrtom mnogo doprinesel, kar dela izgubo zvestega prijatelja tem težjo, je grenko in trpko.

Jaro Sašel